

Instytut Pamięci Narodowej - Poznań

<https://poznan.ipn.gov.pl/pl7/aktualnosci/37030,Prezentacja-wystawy-Europa-w-rodzinie-Ziemiaństwo-polskie-w-X-X-wieku-w-Palacu-w-.html>
25.04.2024, 20:34

Prezentacja wystawy „Europa w rodzinie. Ziemiaństwo polskie w XX wieku” w Pałacu w Dukli - Dukla, 8 listopada - 31 grudnia 2016

„Wyższe urodzenie pociąga za sobą przede wszystkim większe obowiązki, a nie tylko przywileje”

**Witold
Lutosławski**

Witold Lutosławski, Józef Czapski, Witold Gombrowicz i rotmistrz Witold Pilecki to słynne osobowości dwudziestowiecznej historii Polski i Europy. Co łączy tak różne postaci? Pochodziły one z rodzin ziemiańskich, których styl życia oparty był na określonych tradycyjnych wartościach. Ziemianie pełnili często rolę lokalnych liderów społecznych, przyczyniając się do rozwoju gospodarczego i kulturalnego swoich regionów.

Instytut Pamięci Narodowej Oddział w Poznaniu i Muzeum Historyczne - Pałac w Dukli zapraszają do zwiedzenia wystawy „EUROPA W RODZINIE. ZIEMIAŃSTWO POLSKIE W XX WIEKU”.

Projekt wystawienniczy Instytutu Pamięci Narodowej i Polskiego Towarzystwa Ziemiańskiego „EUROPA W RODZINIE. ZIEMIAŃSTWO POLSKIE W XX WIEKU” opowiada o zniszczeniu tej grupy społecznej w latach 1939–1945 przez totalitaryzmy nazistowski i

Wystawa „Europa w rodzinie. Ziemiaństwo polskie w XX wieku” PLANSZA TYTUŁOWA

sowiecki, o jej wywłaszczeniu przez komunistyczny system władzy i rozproszeniu ziemiańskich rodzin po całym świecie. Autorzy chcą pokazać zbiorowy portret ziemian, przybliżyć historii konkretnych rodzin, aby każdy mógł zastanowić się nad stratą, jaka nastąpiła wraz z likwidacją tej warstwy społecznej. Wystawa jest dwujęzyczna, angielsko-polska.

Dla zwiedzających wystawa będzie prezentowana do 31 grudnia 2016 roku.

Organizatorzy:

Instytut Pamięci Narodowej Oddział w Poznaniu
Instytut Pamięci Narodowej Oddział w Warszawie
Polskie Towarzystwo Ziemiańskie
Muzeum Historyczne – Pałac w Dukli

Koncepcja plastyczna:

Danuta Słomczyńska (Pracownia Projektowa Ptasia 30)

Kurator wystawy:

dr Agnieszka Łuczak (Instytut Pamięci Narodowej, Oddział w Poznaniu)
Marcin Schirmer (Polskie Towarzystwo Ziemiańskie)

Konsultacja naukowa:

Prof. dr hab. Andrzej Kwilecki

Recenzenci:

dr Łukasz Lubicz-Łapiński
Sławomir Stępień

„Wystawa »Europa w rodzinie. Ziemiaństwo polskie w XX w.« [...] stanie się niewątpliwie wydarzeniem kulturalnym 2015 r. Spodziewam się dużego zainteresowania ze strony społeczeństwa. Warto przy okazji tej wystawy przypomnieć, że w ubiegłym stuleciu, w 1929 r., dla uczczenia 10. rocznicy odzyskania przed Polskę niepodległości, urządzono w Poznaniu Powszechną Wystawę Krajową (zwaną potocznie PeWuKą) z osobną ekspozycją poświęconą ziemianom i ziemiankom. Wspominam popularną PeWuKę dlatego, że stanowiła najdonioślejsze wydarzenie w życiu środowisk ziemiańskich w całym okresie II Rzeczypospolitej: uwydatniła zasługi ziemian dla ochrony polskości w okresie zaborów i następnie dla odrodzenia państwa polskiego po I wojnie światowej; przekonywała władzę państwową o znaczeniu wielkich majątków ziemskich dla gospodarki; pokazała, że w

środowisku ziemian drzemie nie mały potencjał organizacyjny, a wielu przedstawicieli ma ambicje oddziaływania na kraj i społeczeństwo. I stała się wielkim spotkaniem ziemian przybywających z całego kraju.

W okresie między wystawą 1929 r. i wystawą 2015 r. nastąpiły w naszym kraju tragiczne dla ziemian wydarzenia i zmiany. Najpierw powstały trudności i straty wywołane światowym kryzysem gospodarczym lat 1929-1934; następnie w czasie II wojny światowej ziemiaństwo poddane zostało prześladowaniom i polityce zagłady stosowanej przez obu zaborców. Po wojnie, w Polsce Ludowej, brutalnie usuwano ziemian z dworów oraz konfiskowano majątki.

Wystawa »Europa w rodzinie...« uwzględnia zmienione warunki historyczne. Osoby zwiedzające będą poruszone nie tylko dramatyzmem sytuacji i losów, ale także odpornością ziemian na życiowe trudności, zdolnością do przystosowywania się, utrzymywaniem więzi rodzinnej w sytuacji rozproszenia terytorialnego.

W tym miejscu narzuca się wprost, aby przytoczyć zdanie klasyka polskiej socjologii sprzed przeszło stu laty, Ludwika Gumplowicza, że adaptacja jest najważniejszym procesem społecznym obejmującym grupy ludzi i indywidualia.

Owe zdolności przystosowawcze ziemian polskich XX w. można dzisiaj oceniać jako rezultat systemu wychowawczego panującego w dworach i pałacach, opartego na stałym rytmie życia, dyscyplinie, kultywowaniu tradycji, szacunku dla wiedzy, wdrażaniu regularnego wykonywania obowiązków. Myślę, że materiał zgromadzony na wystawie skłoni niejednego z gości zwiedzających do własnych refleksji i do udziału w dyskusjach na temat charakterystycznych cech społecznych ziemiaństwa polskiego.

W zakończeniu tych uwag wymienię jeszcze jedną doniosłą funkcję społeczną pełnioną przez wystawę »Europa w rodzinie...«: przedstawiając nowe fakty z życia ziemiaństwa, wystawa poszerza naszą wiedzę, a ukazując bogactwo i różnorodność tych faktów, pobudza wyobraźnię i skłania do stawiania nowych pytań i formułowania nowych zagadnień”.

prof.

dr hab. Andrzej Kwilecki (z recenzji wystawy)

Miejsce: Dukla, Muzeum Historyczne - Pałac w Dukli, ul. Trakt Węgierski 5

Termin: 8 listopada - 31 grudnia 2016

Zwiedzanie: w godzinach otwarcia muzeum

Zapraszamy!